

9

15. listopadu 2002

ROČNÍK 12

V ČÍSLE:

FF UP představila své kandidáty na funkci děkana • Rozhovor s rektorkou UP • Představujeme: prof. O. Weinberger • Umělecké centrum UP informuje • Prof. P. Ambros o stipendijním pobytu v USA • Úvaha o dělení dotace

Snímek T. Jemelky zachycuje nové prostory knihovny FTK UP, které bylo možné si prohlédnout 11. 11. 2002 v průběhu slavnostního otevření střešní nástavby výukového objektu zmíněné fakulty. Díky nástavbě, jejíž rekonstrukční práce trvaly zhruba rok, se studentům a jejich pedagogům nabízí kromě knihovny také velká posluchárna, počítačový sál či nové učebny a pracovny.

-map- ▶

Hynkova cena pro RNDr. V. Divokého

■ Již několik let je na návrh České lékařské společnosti J. E. Purkyně udělována cena dotovaná z fondu Nadace P. Janssena na podporu medicínských oborů v ČR. Hynkovu cenu za obor hematologie, letos v soutěži získal RNDr. V. Divoký, Ph.D., z Ústavu biologie LF UP; za konstrukci myšího modelu lidského krevního onemocnění – polycytemie. Slavnostní akt proběhl 5. 11. 2002 v pražském Karolinu.

-red-

Konečná podoba hlavního nádvoří UC UP je stále nejasná

■ Oficiální rozhodnutí, že Umělecké centrum UP dostanou k užívání uměnovědné a umělecké katedry FF a PdF UP zřejmě padne na příštím řádném zasedání Akademického senátu UP 20. 11. Z úterního setkání rektorky UP se zástupci všech zainteresovaných stran (12. 11.) však nevyplýval očekávaný závěr, jak bude hlavní nádvoří UC UP ve výsledné verzi vypadat. Jednání ve filmovém sále Uměleckého centra UP byli kromě prof. J. Mačákové, CSc., přítomni kvestor UP Ing. J. Jírka, prorektor pro organizační a rozvojové záležitosti a statutární zástupce rektorky UP doc. R. Horák, CSc., děkan FF UP doc. V. Řehan, předseda AS FF UP Drs. W. Engelbrecht, vedoucí příslušných kateder, pedagogové, Ing. arch. P. Mičola a Ing. arch. S. Žerava (ateliér Bonmot) a studenti aj. Zástupci ateliéru nepřipouštějí jakékoliv pochybení. Uvedli, že práci vykonali se vši invencí a profesionalitou a podle zadání investora (UP). Současnou situací se cítí zaskočení, mj. pociťují vůči objektu historickou odpovědnost (UC UP se nachází v památkové zóně) a domnívají se, že otázka konečného vzezření nádvoří není jen věcí UP a jejich pedagogů a studentů, není jen věcí architektů, ale také olomoucké veřejnosti. Ta by podle nich měla mít možnost se ke konečnému vzhledu hlavního nádvoří vyjádřit. I proto by podle nich měla být plastika A. Habermanna instalována. Představitelé UC UP s instalací z již známých důvodů nesouhlasí (viz ŽUP č. 8, 7, 6, 5, 4, 3). Definitivní rozhodnutí učiní rektorka UP prof. J. Mačáková, a to po poradě s právníkem UP JUDr. L. Antonům.

-map-

Střešní nástavba výukového objektu FTK UP slavnostně otevřena

■ Nové prostory se studentům a pedagogům Fakulty tělesné kultury UP nabízejí ve střešní nástavbě jedné z budov fakulty v městské části Olomouce-Neředíně. Prostory nového čtvrtého patra jsou výsledkem zhruba roční práce. Studenti a pedagogové zde najdou mj. velkou posluchárnu s audiovizuálním vybavením, jejíž kapacita činí zhruba sto osmdesát osob, seminární místnost a knihovnu. V příjemném prostředí knihovny, která je schopna pojmut asi padesát osob a v níž bude také videotéka, se posluchačům nabízí krásný výhled na město Olomouc a její okolí. V prostorách střešní nástavby, pořízené včetně vybavení za zhruba pětatisícet milionů korun, se dále nachází učebna informatiky a výpočetní techniky s více než čtyřiceti počítači, v neposlední řadě pak učebny a pracovny.

Další dvě fakulty zvolily své děkany

■ V jeden den, ve středu 13. 11., přistouplily akademické senáty dalších dvou fakult UP k volbě děkanů pro příští funkční období. Na **Fakultě tělesné kultury UP** vybírali senátoři ze tří kandidátů. Nejvíce hlasů obdržela **prof. H. Váľková, CSc.** (na snímku vlevo), vedoucí Katedry aplikované tělesné výchovy, která byla zvolena v 1. kole (9 z 15 hlasů). Dalšími kandidáty byli PaedDr. T. Dohnal, CSc., vedoucí Katedry rekreologie, a doc. F. Mazal, CSc., člen Katedry učitelství tělesné výchovy (oddělení sportovních her) FTK.

Akademický senát **Pedagogické fakulty UP** navrhl rektorce ke jmenování děkanem PdF UP do dalšího funkčního období **prof. F. Mezhioráka, CSc.**, který získal ve třetím kole 11 z 20 hlasů. O nejvyšší akademickou funkci fakulty usilovaly také doc. D. Ne-

Nástavba v objektu Fakulty tělesné kultury UP je koncipována jako součást areálu kolejí UP a FTK UP, a to v souvislosti s rozvojem nových bakalářských studijních programů fakulty a významného nárůstu počtu studentů ubytovaných na kolejích. Je také řešením k vytvoření potřebných kapacit a technických podmínek pro studium imobilních studentů. Např. přístup do nových prostor zajišťuje imobilním občanům rekonstruovaný výťah.

Dosavadní fakultní knihovna, která se nacházela ve vedlejší budově a dnes je již vyklizena, se snad brzy stane předmětem další rekonstrukce. Zřejmě již v únoru 2003 se z ní stane druhá univerzitní menza – výdejna, která je více než nutná vzhledem k nárůstu ubytovaných studentů v areálu Neředín (od září 2002 asi o 600 osob) .

-map-

zvalová, CSc., proděkanka PdF UP pro vědu, výzkum a zahraniční styky, členka Katedry pedagogiky, a doc. L. Ludíková, CSc., předsedkyně Akademického senátu PdF UP a vedoucí Katedry speciální pedagogiky. Prof. F. Mezhiorák je členem Katedry občanské výchovy a senátorem horní komory PČR (ČSSD).

Dosavadní děkani obou fakult byli příslušnými akademickými senáty zvoleni v roce 1999; tříleté funkční období doc. J. Šteigla, CSc. (PdF) končí 31. 1. 2003, prof. F. Vaverky, CSc. (FTK) 9. 2. 2003.

Podle zákona o VS platí i pro funkci děkana fakulty ustanovení, podle něhož nelze tuto funkci zastávat více než dvakrát za sebou; současní děkani PdF a FTK, kteří absolvovali již dvě funkční období, letos kandidovat nemohli.

-red-, foto -tj-

Konference na bioetické téma

Moravskoslezská křesťanská akademie (MSKA), Spolek lékařů ČLS J.E. Purkyně a Etické komise Lékařské fakulty UP a Fakultní nemocnice v Olomouci pořádají v sobotu 30. 11. 2002 III. konferenci MSKA na téma *Mění se úloha rodiny v péči o dítě?* Konference, jejímž odborným garantem je prof. V. Mihal, CSc., přednosta Dětské kliniky LF UP, bude zahájena ve velkém sále Arcibiskupského paláce v Olomouci (Wurmova 9) v 9 hod.

-mska-

Rozšíření otevírací doby a nová kolekce DVD filmů

Britské centrum Knihovny UP má od 1. 11. 2002 prodlouženou pátéční otevírací dobu do 15 hod. Dále nabízí novou kolekci DVD filmů, zatím pouze k prezenčnímu studiu; DVD přehrávač ve studovně BC KUP je k dispozici všem návštěvníkům (nejen členům knihovny). Všechny filmy jsou v původním znění a s anglickými titulky. Kolekce obsahuje mj. následující tituly: *Alice in Wonderland*, *Amadeus*, *Bridget Jones's Diary*, *Cats*, *Chicken Run*, *Discovering the Real World of Harry Potter*, *The English Patient*, *Four Weddings and a Funeral*, *Gandhi*, *Harry Potter and the Philosopher's Stone* aj.

Britské centrum Knihovny UP (Křížkovského 14, tel. 585 631 874, fax 585 222 578, e-mail: bc-kup@rupnw.upol.cz) je otevřeno v těchto dnech a hodinách: út: 9–12, 13–17; st: 9–12, 13–17; čt: 13–17; pá: 9–15; so: 9–12 hod.

Další informace najdete na <http://tin.upol.cz/bc>.

-bc-

Jednodenní kurz kreativní tvorby

Akademik sport centrum UP pořádá jednodenní kurz kreativní tvorby pro maminky, babičky, holky, holčičky. V kurzu se můžete naučit ozdobné technice, drátování hrníčků, malbě na skleněné nádoby, jak využít a zkrášlit mozaikou starý nepoužívaný talíř, drhání, jak vyrobit stromeček, jenž má korunu tvořenou květy z luštěnin, můžete si i vyrobit vlastní gelové svíčky a misku z vlastního papíru... Kurz se uskuteční 30. 11. (8–16 hod., polední přestávka) ve Sportovní hale UP, cena je 130 Kč. Informace a přihlášky: ASC, tel. 585 636 452, 585 636 451, e-mail: vyroubal@ftknw.upol.cz

-red-

UP Olomouc Doubles

FTK UP pořádá ve spolupráci s TK Plus Prostějov dne 7. 12. 2002 tradiční turnaj čtyřher pro zaměstnance UP, sponzory a pozvané hosty ve sportovní hale hotelu Tennis Club v Prostějově (Kostelecká ulice). Turnaj je určen pro rekreační hráče, kteří minimálně 5 let nehrají I. a II. Ligu, resp. divizi.

Věkové kategorie: muži – do 45 let (jeden či oba hráči), nad 45 let (oba hráči); ženy – bez omezení věku.

Závazné přihlášky dvojic s uvedením kategorie zašlete písemně nebo e-mailem do 30. 11. 2002 na adresu dr. J. Zhanel, FTK, tř. Míru 115, 711 11 Olomouc (e-mail: zhanel@ftknw.upol.cz, tel.: 585 636 100).

-ftk-

Lyžařská škola pro děti

Akademik sport centrum UP pořádá tradiční Lyžařskou školu v Karlově a na Pradědu pro děti od 6 do 15 let. Škola bude probíhat každou sobotu v měsících lednu, únoru a březnu 2003 (1 kurz = 4 soboty).

Lyžařská škola dětem nabízí výuku lyžování pod vedením instruktorů, pro zájemce výuku snowboardingu, soutěže, hrátky na sněhu, závěrečný karneval. V ceně (Karlovy 1 050 Kč, Praděd 1 150 Kč) jsou hrazeny čtyři výjezdy, doprava, výuka, materiál, ceny, dopravní program.

Informace a přihlášky: ASC, tř. Míru 115, Olomouc, tel. 585 636 452, 585 636 451, e-mail: vyroubal@ftknw.upol.cz

-red-

Čína a Japonsko po Bohémku 2002

■ V pondělí 14. 10. byla zahájena přehlídka asijské kultury *Čína a Japonsko po Bohémku 2002*. Třetí ročník, na němž se velkou měrou podíleli studenti Katedry asijských studií FF (Kabinet Dálného východu), otevřela vernisáž fotografií pod názvem *Asijská žena – asijský muž*. Úvodní proslov pronesla Z. Černá, předsedkyně Česko-čínské společnosti. První část výstavy od Z. Thomy byla umístěna na chodbách PF, druhá část zdobila toalety FF. P. Mokry, I. Schieldová a H. Trísková zachytili na svých fotografiích obyvatele Číny a Japonska v rytmu každodenního života. S chudobou obou zemí se prolíná vztah člověka k přírodě, ale i pronikání trendů západní civilizace.

V úterý pokračovalo pestré asijské menu ve Vlastivědném muzeu, kde si hojný počet návštěvníků přišel vyslechnout přednášku o sexualitě ve staré Číně. Archeolog J. Maršálek provedl posluchače od konfucianského puritánství až po sexuální metody taoismu, jež měly sloužit jako prostředek dlouhověkosti.

Po předkrmech následoval ve středu 23. 10. další chod – čínská píjáčká poezie. Každý účastník se mohl přesvědčit, jak lze skloubit čínské víno s básněmi. V příjemném prostředí kavárny Betánie přednášel a verše četl M. Hošek.

Specialitou byla přednáška L. Olivové, sinoložky a přednášející na FF UK. Dvěma stěžejními body se stalo pólo a kopaná. Pólo bylo ve staré Číně prestižní sport pro pobavení císařského dvora, ale i prostředek k likvidaci nepřítelů. Kopaná byl sport se složitými pravidly velmi vzdálenými dnešnímu fotbalu.

Festival *Čína a Japonsko po Bohémku 2002* dovršil kulatý stůl alkoholických nápojů staré Číny spojený s ochutnávkou (na snímku). Že jste se letos nezúčastnili? Zkuste to zase za rok!

H. Válková, studentka FF UP, foto -tj-

Filozofická fakulta představila své kandidáty na funkci děkana

■ Ve středu 13. 11. se akademické obci FF UP představili kandidáti na děkana fakulty pro další funkční období. Kandidaturu přijali a se svými představami o dalším vývoji fakulty účastníci setkání v aule FF UP seznámili **doc. I. Barteček, CSc.**, vedoucí Katedry historie, **doc. L. Daniel, Ph.D.**, vedoucí Katedry dějin umění, **doc. Z. Pechal, CSc.**, proděkan FF UP pro studijní a pedagogické záležitosti, a **doc. J. Schulz, CSc.**, (Katedra historie), který funkci děkana zastával v předminulém funkčním období. K hlavním tématům obsáhlé diskuse patřily otázky finančních zdrojů a předpokladů ekonomické stability fakulty, problémy

vnitřní komunikace na UP a utváření jejího mediálního obrazu, vývoj věkové a kvalifikační struktury FF UP aj.

Na kandidáta na funkci děkana FF UP byly rovněž navrženy doc. I. Fialová, Dr., vedoucí Katedry germanistiky a nederlandistiky, a doc. M. Hirschová, CSc., proděkanka pro zahraniční záležitosti FF UP; obě však kandidaturu odmítly. Současný děkan FF UP doc. V. Řehan, který absolvoval již dvě funkční období, letos kandidovat nemohl.

Volba děkana proběhne na zasedání Akademického senátu FF UP ve středu 20. 11. 2002.

-red-

Ze zasedání Akademického senátu UP

■ Jedním z hlavních bodů nedávného zasedání Akademického senátu UP (6. 11.) byla volba nového rektora; do této funkce byla opět zvolena **prof. J. Mačáková, CSc.** Bezprostředně po zvolení uvedla, že prvořadým úkolem zůstává kvalita vzdělávání a že Rektorát UP by se měl do budoucna méně věnovat provozním záležitostem. (Další informace viz Žurnál č. 8, titulní strana a rozhovor v tomto čísle na str. 4.)

V průběhu zasedání zvolili senátoři také delegáty UP do sněmu a předsednictva Rady vysokých škol pro funkční období 2003–2005. Stali se jimi **doc. L. Ludíková, CSc.**, předsedkyně AS PdF UP (do předsednictva RVŠ) a **prof. J. Lasovský, CSc.**, děkan PřF UP (do sněmu RVŠ).

Čestné uznání výboru Klubu důchodců při VOS ZO PdF UP

■ U příležitosti Mezinárodního dne seniorů (rozhodnutím OSN z roku 1982 připadá na den 1. 10.) se 2. 10. 2002 konalo v Praze v Domě odborů celostátní shromáždění Asociace důchodců odborářů při Českomoravské konfederaci odborových svazů.

Zaznělo na něm poselství generálního tajemníka OSN K. Annana, byl zdůrazněn význam úsilí OSN a dalších mezinárodních organizací o sociální pokrok a hodnoceno současné postavení důchodců v ČR a jejich podíl na vytváření společnosti, jež v návaznosti na Národní program přípravy na stárnutí (z roku 2002) bude respektovat práva starší generace a přispívat k důstojnosti života ve stáří.

Na shromáždění, jehož se zúčastnil i náměstek ministra práce a sociálních věcí J. Hofman, bylo oceněno devět kolektivů a jedenáct jednotlivců za práci ve prospěch seniorů. Čestné uznání členům výboru Klubu důchodců při VOS ZOO Pedagogické fakulty UP v Olomouci předal předseda Asociace důchodců prof. A. Stejskal člene výboru PhDr.

L. Zimkové, CSc. Ocenil tak činnost klubu (na fakultě pracuje od roku 1987) a poděkoval členům jeho výboru (odb. as. Z. Škrobánková, Paed. D. Ivoně Večeřové, PhDr. L. Zimkové, CSc., odb. as. M. Dočkalovi a PhDr. M. Doupalovi) za práci ve prospěch seniorů.

Důležité však podotknout, že díky patří i VOS při PdF UP za finanční pomoc při realizaci zájezdů pro členy KD, na drobná pohoštění při třech, čtyřech setkáních ročně, na blahopřání členům KD k jejich významným životním výročí, na rozesílání informačního listu s rozpisem akcí v průběhu roku (např. pozvání na prohlídku historických objektů, archivů, uměleckých děl).

Děk patří i seniorům, kteří se podílejí na náplni některých akcí, i jejich mladším kolegům v činné službě. Máme na mysli především Katedru HVT, a nejen učitele, ale i studenty.

L. Zimková, M. Doupal

Mistrovství Evropy v eurotýmu – studenti FTK UP skončili čtrnáctí

■ Ve dnech 30. 10. – 2. 11. 2002 probíhalo ve francouzském Chalons en Champagne Mistrovství Evropy v eurotýmu. Tým posluchačů Fakulty tělesné kultury UP si po skvělém druhém místě na Mistrovství České republiky (květen 2002) vybojoval z dvaceti evropských celků čtrnácté místo (kategorie mix).

Mistrovství Evropy v eurotýmu probíhá jedenkrát za dva roky. Fakultu tělesné kultury UP za finančního přispění především soutěžících studentů, FTK UP a sponzorů reprezentovalo dvanáct závodníků. Ti rozhodně nejsou v dané sportovní disciplíně nováčky. Pod vedením RNDr. J. Nitky uspěli na květnovém Mistrovství ČR a zanedbatelné rozhodně není i tříleté prvenství na Akademickém mistrovství v eurotýmu.

Jak RNDr. J. Nitka uvedl, uvedený skupinový sport byl dříve viděn hlavně v severovýchodních zemích. *Do budoucna chceme eurotým více zviditelnit, ať už za podpory FTK UP, nebo bez ní*, dodal jeden z dvanácti závodníků F. Polák.

Gymnastická soutěž eurotým (EUROTEAM) vznikla na půdě Evropské gymnastické federace UEG

v roce 1994. Od roku 1995 zaznamenává dynamický rozvoj ve všech evropských zemích. Soutěží vždy šest až dvanáct závodníků, ve třech kategoriích (ženy, muži, mix), ve třech disciplínách (prostrná, akrobacie, trampolína).

-map-, foto F. Polák

Jednalo Předsednictvo České konference rektorů

■ Na Univerzitě Karlově v Praze se 25. 10. sešlo na svém 56. zasedání Předsednictvo České konference rektorů, které projednalo řadu informací, stanovisek a návrhů. Mezi hlavní body programu patřila diskuse o formulaci stanoviska ČR k realizaci zákona o podpoře výzkumu a vývoje (Program nových výzkumných záměrů). Jak informoval rektor UK prof. I. Wilhelm, předseda ČR, při jednáních s místopředsedou vlády P. Marešem a s ministryní školství, mládeže a tělovýchovy P. Buzkovou se mj. ujasnilo, že *staré a nové dlouhodobé výzkumné záměry by se měly výrazně*

lišit v tom, že by nemělo jít jako dosud o směřování jednotlivých fakult, ale o směřování vysokých škol jako celků. Bude vyvinut tlak na to, aby se počet dlouhodobých výzkumných záměrů výrazně zredukoval. Předsednictvo ČR se shodlo na tom, že je třeba začít intenzivně pracovat na cyklu „nové dlouhodobé výzkumné záměry“ a nabízí MSMT svoji pomoc. Dále se shodlo na tom, že realizace nových dlouhodobých výzkumných záměrů by měla probíhat souběžně se soutěží nových výzkumných center. Mělo by se mj. rozhodnout, zda existující výzkumná centra ukončí po pěti letech svoji činnost, anebo přejdou-li do dlouhodobých výzkumných záměrů.

Dále Předsednictvo ČR s připomínkami projednalo *Návrh věcného záměru zákona o veřejných výzkumných institucích* a rozhodlo o postupu při podávání dalších návrhů na kandidáty na členy odborných komisí Rady pro výzkum a vývoj. Dalším bodem jednání byla formulace stanoviska ČR k organizačním změnám na MSMT ve vztahu k veřejným vysokým školám (viz Žurnál UP č. 8). Předsednictvo ČR se také věnovalo přípravě 67. zasedání Pléna ČR (Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 12. 12. 2002), a návrhu kalendáře zasedání Pléna a Předsednictva ČR v roce 2003.

Podrobnější zpráva o jednání Předsednictva ČR je k dispozici na adrese www.crc.muni.cz.

-red-

▲ V prodejně učebnic Univerzity Palackého proběhla 11. prezentace publikace *Dějiny Iberského poloostrova (do přelomu 19. a 20. století)* autorů J. Polišenského a I. Bartečka. Publikaci o necelých dvou stech stranách vydalo Vydavatelství UP. Její text po různých peripetích vyšel nejříve na Ostravské univerzitě jako studijní příručka; druhá rekonstrukce textu se uskutečnila v prvních měsících roku 2002, v roce prvního výročí úmrtí J. Polišenského.

Prezentace se mj. zúčastnila ředitelka VUP RNDr. H. Dziková (na snímku vpravo) a jeden z autorů doc. I. Barteček, CSc. (třetí zprava).

-red-, foto -tj-

Koncert z tvorby doc. P. Čotky

Tvůrčí centrum Olomouc – člen Asociace hudebních umělců a vědců, Moravská filharmonie Olomouc, Český rozhlas Olomouc, Univerzita Palackého a Filozofická fakulta UP – Katedra muzikologie si vás dovolují pozvat na **koncert z komorní, vokální a instrumentální tvorby hudebního skladatele a pedagoga doc. Pavla Čotky**, který v plné duševní svěžesti a pilné tvůrčí práci oslavil životní jubileum osmdesáti let.

Vysokoškolský pedagog a skladatel P. Čotek, vzdělán v hudební kompozici na konzervatoři v Praze u svého strýce O. Sina a J. Řídkého a na JAMU v Brně u C. Kohoutka, spojil svůj čínorodý život s Olomouci. Vždyt čtyřicet čtyři let, tedy více než polovinu svého dosavadního života, působil na Katedře muzikologie FF UP a do olomouckého působení spadá také převážná část jeho tvorby, která se počtem skladeb blíží ke stovce opusových čísel. Pavel Čotek zasáhl podnětně téměř do všech hudebních oborů. Svou osobitou hudební mluvu, vyvěrající z lidového hudebního projevu, obohatil novými kompozičními technikami, odvázným harmonickým myšlením, novou zvukovou barevností a novým pojetím architektiky hudebního díla. Z jeho rozsáhlé tvorby jmenujme např. pětidílnou orchestrální suitu „Olomoucké barokní ozvěny“ z r. 1993, inspirovanou barokními výtvarnými artefakty, velmi často hraný „Koncert pro dva hráče na bicí nástroje a orchestr“ z r. 1967, nebo nejvíce frekventovanou „Dechovou hudbu“ pro žesťové kvinteto a klavír z r. 1970, či čtyřdílný vokální cyklus „Všemi hlasy“ z r. 1977, oslavu ženy pro mužský, ženský, dětský a smíšený sbor.

Koncert se uskuteční **18. 11. 2002 v 19 hod., v Redutě** (sál Moravské filharmonie Olomouc). Účinkují: Olomoucký komorní orchestr, Akademický pěvecký sbor Žerotín, I. Hřebabetzký (housle), J. Majtnerová (zpěv), M. Bůžková (lesní roh), A. Tomečková (harfa), J. Tutková (flétna), S. Běhal, M. Kepřt, S. Střelcová (klavír).

-red-

Etická dilemata v medicíně

Vstup moderních technologií do lékařství umožnil léčit také chorobné stavy dříve našimi zásahy neovlivnitelné. Potřeba zaujmout stanovisko k možnostem, které nabízí nebyvalý rozvoj medicínských technologií, vedla dokonce ke vzniku nového lékařského oboru, bioetiky. Dnes je již nepochybné, že si nemůžeme dovolit dělat vše, co dělat dovedeme.

Individuální lidský život je nejzranitelnější ve svém počátečním stadiu a před svým ukončením. Od kdy však je nezbytné počínající život důsledně chránit? Kdy je možno upustit od snah zachránit člověka, který stojí na konci své životní pouti?

Také o těchto otázkách se bude hovořit na semináři nazvaném *Etická dilemata v medicíně*, který se uskuteční na Cyrilometodějské teologické fakultě UP **13. 12. 2002**. O etických problémech počínajícího lidského života, zvláště souvisejících s prenatalní diagnostikou, promluví prof. K. Šipr, CSc., a o otázkách spojených s mozkovou smrtí prof. L. Šoltés, DrSc., z Trnavské univerzity. Seminář začíná v 15.45 hodin a mohou se ho zúčastnit studenti všech fakult UP.

Přednášející by chtěli naplnit semináře co nejvíce přiblížit zájmu účastníků. Nabízejí proto studentům možnost, aby nejpozději do 25. 11. 2002 na elektronickou adresu sipr@cmtnw.upol.cz napsali dotazy, na které chtějí slyšet odpověď. Diskutovat ovšem bude možno také v průběhu semináře.

-šik-

Pozvánka na sympozium CMTF

Katedra liturgiky a Katedra církevních dějin a umění CMTF UP pořádají odborné sympozium s názvem *Symbol – Architektura – Liturgie*, které se koná **30. 11. 2002** v budově CMTF UP (Univerzitní 22) od 9.30 do 13.30 hod.

-cmf-

Nabídka zimních výcvikových kurzů

Akademik sport centrum UP pořádá pro studenty a zaměstnance UP ve školním roce 2002–2003 tyto zimní výcvikové kurzy:

– **Pec pod Sněžkou:** 12. – 18. 1. 2003 (převážně pro Právnickou fakultu); náklady na kurz: 2 950 Kč, pro majitele sportovního průkazu 2 800 Kč;

– **Petřkov:** 19. – 24. 1. 2003 nebo 26. – 31. 1. 2003; náklady na kurz: 1 920 Kč, pro majitele sportovního průkazu 1 750 Kč;

– **Chata Barborka (Jeseníky):** 1. – 8. 2. 2003 nebo 22. 2. – 1. 3. 2003; náklady na kurz: 2 670 Kč, pro majitele sportovního průkazu 2 500 Kč.

Kurzovné je vybíráno pouze v hotovosti, a to ve dnech od 18. 11. do 22. 11. 2002, ASC UP, tř. Míru 115, Olomouc-Neředin (nová budova, dveře č. 329 nebo č. 315), ve dnech po, út, čt: 9–13 hod., st: 9–16 hod. Majitelé sportovních průkazů požadující slevu donesou tento průkaz k nahlédnutí. V ceně je zahrnuta doprava autobusem, stravování, ubytování, teplé sprchy a ostatní náklady. Jízdné za vleký se hraje na místě. Vedoucí kurzu: PhDr. A. Orlová, mobil 723 746 851, tel. UP 585 636 455.

-red-

HABILITACE

Cyrlometodějská teologická fakulta UP

Ve středu 27. 11. 2002 ve 13.15 hod. se na zasedání Vědecké rady CMTF UP ve zpěvárně CMTF (přístřeží budovy) uskutečnila **habilitační řízení v oboru teologie ThDr. Lubomíra Žáka**, odborného asistenta Katedry systematických oborů KTF UK v Praze. Habilitační přednáška je na téma *Zjavenie ako epistemologická kategória teológie*.

Habilitand předložil habilitační práci s názvem *Trinita, essere e storia. Riflessioni sul mistero trinitario di Dio e sulla sua centralita teologica. Contributo per un progetto di ontologia trinitaria*, s níž je možno se seznámit na sekretariátě děkana CMTF UP.

-cmf-

S rektorkou UP o kvalitě, komunikaci a vstupu do EU

Prof. J. Mačáková, CSc., nastoupí od 1. 2. 2003 do druhého funkčního období na post rektorky UP. Rozhodl o tom Akademický senát UP, který ji do nejvyšší akademické funkce zvolil na svém zasedání 6. 11. 2002. Spolu se svými spolupracovníky bude tedy prof. Mačáková moci pokračovat v započatých úkolech s výhodou zkušeností získaných v uplynulých třech letech. K výhledům do následujícího období poskytl Žurnálu UP následující rozhovor:

Všeobecně se soudí, že tříleté funkční období rektora dané zákonem je příliš krátké na to, aby došlo k realizaci předsevzatých úkolů a cílů. Vy a vaši spolupracovníci ve vedení univerzity jste teď získali možnost ve své práci pokračovat. Co a ve kterých oblastech především to bude?

Nejdůležitější samozřejmě zůstává oblast vzdělávání, a to především jeho kvalita. V příštím období už bychom měli opustit cestu extenzivního rozvoje studijních programů a zaměřit se více na jejich složení, a to s ohledem na aktuální rámec českých vysokých škol i na blížící se vstup ČR do Evropské unie. Bude nutno vytvářet nosné oblasti vědy, umělecké tvorby a výuky, a to zejména ty, které představují špičky ve svém oboru.

Bude také nutno podívat se „dovnitř“ oborů, které u nás pěstujeme: jsou převážně všechny akreditovány, ale počet předmětů, z nichž sestávají, je v současné době skutečně obrovský. Zdá se, že je to v některých případech uměle vytvořeno. V některých případech je také neúměrně zatížení studentů počtem hodin kontaktní výuky. Spoléhám na nově jmenovaná kolegia oborů, protože především ti, kteří v oborech působí, by měli výrazně ovlivňovat jejich podobu.

Určitě se dále neobejdeme bez dalšího rozšiřování zahraniční spolupráce na poli vědy a umělecké činnosti. Především je třeba se více zaměřit na získávání zahraničních grantů. V současné době připravujeme podklady pro zapojení univerzity do šestého rámcového programu EU, jehož prostřednictvím bychom rádi získali další finanční prostředky.

Dále jde o záležitosti administrativního a provozního typu. Zejména se nám dosud nepodařilo dokončit rozdělení činností a z nich vyplývajících odpovědností v oblasti ekonomického chodu univerzity. Mám na mysli zejména rozdělení kompetencí mezi Rektorem UP a děkanáty fakult.

Které dosavadní zkušenosti z řízení univerzity hodláte v dalším období zúročit? Chystáte nějaké zásadní koncepční, personální či jiné změny?

Možná k některým personálním změnám dojde, ale žádné zemětřesení se konat nebude. Po dosavadních zkušenostech se ukazuje, že bude zřejmě nutno jinak rozdělit kompetence prorektorů. Zvláště oblast studijních a pedagogických záležitostí narostla do té míry, že ji při současné organizaci už téměř nelze zvládnout; uvažujeme proto o vzniku nové funkce pro oblast distančních forem vzdělávání. Možná bude nutno uvažovat o změně náplně činnosti prorektora pro organizační a rozvojové záležitosti. V každém případě ale musíme počkat na výsledky děkanových voleb, které nyní probíhají na fakultách, a s jejich novými děkany pak o těchto otázkách jednat, neboť i oni budou mít jisté své konkrétní představy. Jsem přesvědčena, že bez úzké spolupráce s děkany nelze přistoupit k žádným výrazným změnám.

V průběhu příprav na otevření Uměleckého centra UP v bývalém jezuitském konviktu se zřetelně projevil důsledek jednoho ze staronových problémů UP – problém její vnitřní komunikace. Budete usilovat o nějaké zjednodušení systému předávání informací a akceptování připomínek jednotlivých součástí UP?

Musíme rozlišit komunikaci o Uměleckém centru UP, která se vedla převážně mediální cestou, a komunikaci vůbec. Nemyslím si, že vážně komunikace s nejbližšími spolupracovníky, ale občas je problém přenést informace od děkanů k dalším pracovníkům a studentům. Existuje řada informačních zdrojů, jako např. webové stránky, systém INIS, Žurnál UP aj., jejichž prostřednictvím je také předáváno mnoho důležitých informací. Dál už z naší strany cestu nevidím. Zároveň se zdá, že je na univerzitě řada lidí,

kteří tyto zdroje informací nemají chuť využívat. Na druhé straně – podle dosavadních diskusí se studenty – je zřejmé, že právě oni ty zdroje hledají a pomáhají dotvářet. Na základě i jejich podnětů se ukazuje, že je nutno např. změnit obsah a strukturu internetových stránek UP. Zdá se – aniž bych to chtěla považovat za přímo generační problém – že v tomto smyslu se ke studentům informace dostávají rychleji.

Chtěla bych zdůraznit, že jsem byla vždy ochotna jedit a hledat pokud možno co nejšší kontakty, a to i na neformálních úrovních.

Dělá univerzita podle vašeho názoru maximum pro to, aby fungovala i komunikace vnější, tj. aby byla pozitivně prezentována např. v regionálních médiích? Stačí zalistovat výtišky některých deníků z poslední doby...

Podle mého názoru děláme dost: předáváme informace prostřednictvím Žurnálu UP, na našich internetových stránkách, organizátoři mnoha akcí, které pořádají pracoviště UP konají tiskové konference... Neumím si to vysvětlit – kolik musí být v archivu některých regionálních novin zpráv o pozitivních akcích UP, které tam z těchto zdrojů plynou. Nejsem si samozřejmě jista, jaký je poměr oznamovaných a zveřejňovaných informací o UP, protože tuto oblast detailně nesleduji, pokud z toho všeho však vzejde konstatování, že se na UP nic ne děje... co na to říci?

Nepomohla by třeba funkce tiskového mluvčího? Nevím, jestli by v tomto ohledu mohla pomoci. Možná by spíše pomohlo více se při konkrétních akcích prezentovat.

Rektor UK prof. I. Wilhelm se v nedávném rozhovoru pro Právo zmínil mj. i o tom, že vlastně stále neexistují jasná pravidla pro posuzování kvality vysoké školy. Přitom právě od tohoto kritéria by se měla podle něj odvíjet výše státní dotace. Jaká kritéria by to podle vašeho názoru měla být a jak by v nich obstála UP, resp. její jednotlivé studijní programy?

Mělo by to být dáno např. kvalitou absolventů, tím, jak se uplatňují po promoci – ale i tento ukazatel je obtížně zhodnotitelný. Najít taková kritéria bude vždycky složité. I proto je Akreditační komise MŠMT zúžila na měřítko, jakými jsou např. počet profesorů, docentů atd. Ale to samozřejmě nejsou jediné údaje, které vypovídají o kvalitě školy, musíme např. přidat i hodnocení učitelů studenty aj. Těmito otázkami se zabývá i Česká konference rektorů a je zřejmé, že patrně dojde k podobnému rozdělení vysokých škol, jaké je obvyklé ve světě, tj. k rozdělení na tzv. teaching (výukové) a research (výzkumné – včetně umělecké činnosti) univerzity. My bychom chtěli samozřejmě patřit do té druhé skupiny a v tomto kontextu se snažíme naplňovat kritéria skutečných habilitací, profesur atd., ale nutno je hodnotit i konkrétní vědecké výstupy. I z tohoto hlediska jde o poměrně složitou záležitost – jiná kritéria lze uplatnit např. na Přírodovědecké fakultě, jiná zase např. na Filozofické fakultě či FTK. Diskuse, která se vede v ČR, se ale postupně přiklání k tomu, aby byly školy hodnoceny jako celek.

Pokud jde o vnitřní diskusi na UP k problematice kvality, v současné době je připraven materiál pro hodnocení kvality uvnitř UP, který by měl být předložen na nejbližším Kolegiu rektorky a pak na VR UP.

K dalším dosud nedorešeným problémům patří profesní a věková struktura UP. Jaká opatření k její optimalizaci chystáte?

Lze konstatovat, že postupně se např. habilitačních řízení úspěšně účastní mladší kolegové, vracejí se také někteří z těch, kteří absolvovali zahraniční stáže, a my můžeme doufat, že jich bude víc. Důležitě

přítom bude, aby se tyto perspektivní vědeckí pracovníci vrátili proto, že zde budou mít dobré podmínky ke svému dalšímu rozvoji. A nejde jen o finanční stimulaci, podstatné je také to, že budou vědět, že se vracejí na pracoviště špičkové úrovně – k prof. Peřinovi či Mašláňovi, do výborně vybavených laboratorů Lékařské či Přírodovědecké fakulty...

Další možnost, jak vylepšit věkovou strukturu akademických pracovníků vytvořením přítažlivých podmínek k práci, představují prostředky, které nabízí MŠMT pro oblast celoživotního vzdělávání. Ty zahrnují i příspěvky na studium v zahraničí, tvůrčí placené volno apod., což zase může pomoci uspošit včasné habilitace. Je třeba ovšem přiznat, že zatím těchto cest nevyužíváme v dostatečné míře.

V průběhu vašeho dalšího působení ve vedení UP dojde pravděpodobně ke vstupu ČR do EU. Už jste se o některých aspektech souvisejících s UP zmínila, můžete ještě uvést některé další?

Už nyní existuje řada úmluv o recipročním uznávání diplomů, což zohlednila i Akreditační komise v některých základních kritériích. Důležité je však připomenout, že v případě tvorby studijních programů je kompetentním rozhodovacím činitelem fakulta – vedení univerzity může tedy upravit spíš podmínky vnitřního prostředí. Pomoci mohou již zmiňovaná kolegia oborů.

Dalším krokem, který je postupně realizován, je hledání spolupráce se zahraničím v některých konkrétních oborech; uvažuje se o akceptaci dvojjazyčných diplomů. Půjde to zejména tam, kde studenti absolvují část studia na zahraniční vysoké škole, nebo u nás přednášejí profesori ze zahraničí. Taková možnost se nabízí při studiu francouzské filologie na FF, protože u nás pravidelně vyučují profesori z Francie. Aby u nás mohlo studovat víc zahraničních studentů, je nutně vytvářet více studijních programů v cizím jazyce.

Jaké jste zaznamenala ohlasy na své zvolení do staronové funkce?

Velmi jsem ocenila vědomí, že mne podporují i kolegyně a kolegové rektori. Pan rektor Wilhelm, rektorka Durčáková a rektor Vostracký mi volali až ze Sanghaje, potěšení nad výsledkem voleb vyjádřili i prof. Halík a prof. Jařab, členové Správní rady UP, pan primátor, Hospodářská komora a řada dalších. Velmi mne potěšilo blahopřání od studentů. Těchto vyjádření si velmi vážím, protože to jsou lidé, kteří mají přehled o tom, co se na UP skutečně děje. Chtěla bych také zdůraznit, že si velmi vážím zvolení v prvním kole, což beru jako důkaz toho, že to, co jsme za uplynulých tři roky udělali, byl vhodný způsob pro další směřování UP. Při této příležitosti chci poděkovat všem svým spolupracovníkům, protože bez nich rektor sám nezmuže nic.

Připravila

V. Mazochová, foto -tj-

Výzkum androgenese rostlin /I/

Výzkum androgenese¹ rostlin má v Olomouci dlouhou tradici díky doc. J. Vagerovi, CSc. (a spolupracovníkům), který tento směr výzkumu pěstuje na olomouckém pracovišti Ústavu experimentální botaniky AV ČR a na Katedře buněčné biologie a genetiky PFF UP. Jeden z jeho doktorandů – **Mgr. J. Novotný** (nar. 1974), nyní odborný asistent Ústavu lékařské biologie LF UP, předložil nedávno svou doktorskou disertační práci z této problematiky.

Předložil jste k obhajobě disertační práci z oboru botanika. Co bylo jejím námětem?

Pod vedením doc. J. Vagery jsem vypracoval disertační práci na téma „Vliv vybraných faktorů na indukovanou androgenesi 1 u obilnin“. Tematicky tato práce patří do experimentální embryologie.

Můžete našim čtenářům objasnit, co znamená pojem „androgenese“?

Embryo u kvetoucích rostlin obvykle vzniká po opylení a následném oplodnění. K tomu je třeba dvou pohlavních buněk, samičí a samčí. Po jejich splynutí vzniká embryo. Aby při každém reprodukčním cyklu nedocházelo ke zdvojnásobení genetické informace, musejí mít pohlavní buňky, na rozdíl od mateřské rostliny, pouze poloviční počet chromozomů. Androgenese je pak zvláštním případem embryogeneze, tedy vzniku a vývoje embrya.

V tomto případě embryo vzniká pouze z jedné buňky. Tou je nezralá samčí pohlavní buňka (pylové zrno).

Jaké byly cíle vaší práce?

Studoval jsem vybrané faktory, jež androgenesi ovlivňují: vliv železa v kultivačním médiu, vliv chemomutagenů² aplikovaných na osivo rostlin, z nichž jsou následně prašníky odebrány, působení chladu na ustrížené klasy před kultivací prašníků, orientačně jsme srovnali androgenesi u transgenního³ a standardního ječmene. Protože rostliny poměrně citlivě reagují na nepříznivé podmínky na poli (např. vysoká teplota a sucho), práce nebyla vždy jednoduchá.

Jaké metody se používají k získání rostlin androgenního původu?

Ve sterilních podmínkách kultivujeme prašníky s nezralým pylem vhodného stadia. Na mateřských rostlinách obilnin pak ostriháme klasy, které většinou ukládáme na určitou dobu do chladu a tmě. Následně klasy povrchově dezinfikujeme a za sterilních podmínek z nich odebíráme prašníky, které přeneseme na kultivační médium (živnou půdu). Tato živná půda může být tekutá nebo pevná. Prašníky potom kultivujeme v termostatu s nastavenou teplotou a po několika týdnech sterilně přenášíme vzniklá embryo na regenerační médium. Místo celých prašníků lze použít i samotná nezralá pylová zrna, tato metoda je však pracnější.

PŘEDSTAVUJEME

Prof. Ota Weinberger, Dr. h. c.

Devátou přednáškou z cyklu *Výročních přednášek k počtě J. L. Fischera, prvního rektora obnovené olomoucké univerzity*, přednesl 6. 11. 2002 v aule FF UP Em. Univ.-Prof. Dr. h. c. Ota Weinberger, Dr. h. c., významný evropský odborník v oboru filozofie práva. Z jeho životopisu vyjímáme:

Prof. O. Weinberger vystudoval po maturitě na reálném gymnáziu (1937) práva a filozofii na Masarykově univerzitě v Brně. V roce 1946 působil v Brně v soudních službách, poté se stal referentem PUMSu v Praze. V letech 1953–1956 byl z politických důvodů nucen pracovat jako zámečník. Roku 1956 se stal asistentem pro logiku na Filozofické fakultě UK, v letech 1956–1968 učil logiku na Právnické fakultě UK v Praze. Na základě kandidátské dizertace *Studie k logice normativních věd* získal v roce 1961 hodnost kandidáta filozofických věd na UK a na základě habilitačního spisu *Filozofické studie k logice* v roce 1964 docenturu pro logiku na UK. Po okupaci ČSSR v srpnu 1968 se zúčastnil Světového kongresu filozofů ve Vídni; vzhledem k činnosti v Klubu angažovaných neustraněných se rozhodl nevrátit se do ČSSR. Nastoupil na místo hostujícího docenta ve Vídni (1968–1969), od roku 1969 působil v téže funkci na Karlově a Františkově univerzitě ve Štýrském Hradci, kde mu byla v roce 1972 udělena řádná profesura právní filozofie a světe-no vedení příslušného ústavu.

Zúčastnil se filozofických, právněfilozofických, logických a dalších mezinárodních symposií a kongresů v řadě zemí. Od roku 1985 byl po dvanáct let

místopředsedou světové organizace IVR, v roce 1989 mu byla udělena Humboldtova cena a dostal vyznamenání *Großes Goldenes Ehrenzeichen des Landes Steiermark* a *Goldenes Ehrenzeichen des Landes Salzburg*. Roku 1993 mu byla udělena hodnost doktora práv h. c. Univerzity Parise Lodrona v Salzburgu.

Prof. O. Weinberger o sobě a svém díle:

Víra, že rozumná úvaha může přispět k řešení morálních a společenských problémů, určila můj základní vědecký záměr: rozvinout racionálně-logickou analýzu v oblasti praktické filozofie. Chápal jsem tuto analýzu jako formální a argumentační postup, nikoli ve smyslu kognitivistickém. Oblasti mých zájmů sahaly od logiky přes teorii jednání, právní teorii po etiku a politologii, ve skutečnosti však sloužily všem-práce přímo či nepřímo mému základnímu záměru. Nebyl jsem nikdy věrným zastáncem určitého filozofického směru. Mimořádný vliv na mě úvahy měl F. Weyr, který nás studenty v roce 1938 upozornil na otevřenou otázku, zda je možná logika norem. Z kriticismu jsem převzal dichotomii „byt“ a „mít“, rozlišení mezi analytickým a syntetickým poznatkem, dále gnozeologii rozlišující mezi strukturou oblastí a empirickým poznáním v daném strukturálním rámci. Ovlivnila mne analytická filozofie: logický pozitivismus a Wittgenstein; má filozofická práce je dítětem brněnské školy normativní (F. Weyr, J. Kubeš) a teleologické školy národního hospodářství (K. Engliš, J. Loewenstein): je kritikou odpovědí na tyto koncepce a rozvinutím praktické filozofie do jiného směru. (Zdroj: Slovník českých filozofů)

JUDr. Mag. iur. M. Malacka, Ph.D., děkan PF UP:

Velmi si vážím práce profesora Weinbergera a vysoce oceňuji energii a vitalitu, s jakou se znovu a znovu pouští do vědecké práce a jakým velkorysým způsobem pomíjí krůvky a útrapy spojené s válečným a poválečným obdobím jeho života. Bylo a je pro mne vzácným každé setkání s touto osobností a možnost konfrontace našich názorů v rovině logické, filozofické a argumentační, oproštěné od emocionálních a předpojatých stanovisek. Osobně bych byl nesmírně šťastný, kdybych ve svých 85 letech byl schopen pracovat a myslet tak, jak jsem měl možnost poznat u pana profesora Weinbergera.

-red-

Jsou v médiu nutné látky podporující tento diferenciální proces?

Jejich přítomnost není nezbytně nutná k nastartování androgenese. Je zajímavé, že androgenesi lze navodit i v prašnicích ponechaných pouze na živné půdě tvořené agarem a cukrem. V těchto podmínkách bychom ale rostliny nevypěstovali. Abychom dosáhli co nejlepších výsledků, musíme použít optimální kombinaci mnoha chemických látek. Mezi důležitě složky živných půd patří také růstové regulátory ze skupiny auxinů a cytokininů.

Jak se liší rostlina získaná touto metodou od rostlin vypěstovaných ze semen?

Běžná rostlina má veškerou genetickou informaci ve dvou kopiích, každý chromozom je přítomen dvakrát. Každý gen se tudíž vyskytuje minimálně ve dvou kopiích, které však nebývají zcela totožné, mírně se liší a to výrazným způsobem přispívá k obrovské variabilitě. Dvě pohlavní buňky jsou tedy nutné k tomu, aby veškerá dědičná informace byla přítomna ve dvou částečně odlišných kopiích. Při androgenesi získáme rostlinu pouze z jediné pohlavní buňky, která má však polovinu dědičné informace.

Je možné z takto získaných rostlin vypěstovat osivo?

Ano, relativně často dochází ke spontánnímu zdvojnásobení počtu chromozomů již v raném stadiu vývoje androgenního embrya. Taková rostlina tedy ve svých buňkách obsahuje opět dvě sady chromozomů, ovšem identických. Rostlinám lze „pomoci“ také tím, že na ně působíme roztokem kolchicinu⁴, pokud nedojde ke spontánnímu zdvojnásobení počtu chromozomů. V obou případech již potom rostlina může opět produkovat pohlavní buňky s polovičním počtem chromozomů. Potomstvo androgenních rostlin je identické s těmito rostlinami, z genetického hlediska se vlastně jedná o klony. Potomstvo normálních rostlin zcela shodné není.

Dokončení příště

-mh-

Poznámky:

¹ androgenese – vznik jedince (rostliny) ze samčí pohlavní buňky (většinou nezralé)

² chemomutageny – chemické látky, které indukují vznik mutací

³ transgenní (organismus) – nesoucí cizí gen, který byl do genomu tohoto organismu vložen pomocí laboratorních metod

⁴ kolchicin – alkaloid pocházející z ocúnu; po dobu působení zastavuje buněčné dělení

Stručně

Mgr. S. Takáčová, doktorandka z Ústavu biologie LF UP, měla úvodní přehledovou přednášku o transkripční regulaci hematopoézy, Mgr. M. Priwitzerová o buněčném modelu rezistence, na VII. dni o akutních leukémiích na kongresu v Brně 7. 11. 2002.

V Uměleckém centru UP vystavuje od 14. 11. Barbara Madsenová, profesorka Rutgers University (New Jersey) na téma *Billboardy – civilizační a politická témata současnosti*.

Za účasti senátora prof. F. Mezihoráka, olomouckého arcibiskupa Mons. J. Graubnera, spolkového vicekancléře Německa dr. A. Mocka a dalších hostů proběhla v Arcibiskupském paláci v Olomouci ve dnech 15. – 16. 11. konference *Evropský pohyb a smíření*.

Na kongresu „Španělské umění mimo Španělsko“, který se uskuteční v Madridu ve dnech 18. – 22. 11., přednese doc. P. Štěpánek referát o české grecomanii na počátku 20. století, pod názvem „Zášleň španělské mystiky v českém umění, El Greco v českém umění. 1. pol. 20. stol.“.

-red-

Umělecké centrum informuje

Po oficiálním otevření konviku a zahájení činnosti Uměleckého centra UP (UC UP) vzrostl počet žádostí o konání různých akcí v jeho prostorách, od konferencí přes průvodcovské služby až po mikulášskou nadílku. S ohledem na zvláštnost postavení UC UP chci upozornit na určitá pravidla sjednávání pronájmů a vzhledem k nedokončenosti jeho sálů a pracovišť i na zatím omezené možnosti.

Jedním z hlavních úkolů UC UP je koordinace a organizace mimovýukových akcí určených veřejnosti nebo pořádaných jinými subjekty v konviktu. Odpovědným pracovníkem je manažer J. Korda, který sestavuje dramaturgický plán UC UP, podává zájemcům informace o možnostech využití konviku a zpracovává podklady pro uzavření smlouvy o pronájmu prostor (tel. 585 633 099 nebo ucup.korda@volny.cz). Protože provoz v konviktu plně financují Pedagogická fakulta a Filozofická fakulta, přednost při uplatňování požadavků mají akce a subjekty těchto dvou fakult. Další zájemci mohou do konviku vstoupit až po uzavření smlouvy o tržním pronájmu, pokud to dovolí momentální možnosti. Ať už z důvodu nevybavenosti technickou, funkčních závdav, nebo nedostatečných bezpečnostních opatření nelze prozatím zpřístupnit k běžnému využívání veřejnosti filmový sál, divadlo v podkroví, studentské divadlo v suterénu a konferenční sály v lektorii a v auditoriu. V provozu není ani restaurace a studentský klub.

Doc. J. Štefanides, předseda Rady UC UP

Porodní asistence na Lékařské fakultě UP

Od letošního akademického roku je na Lékařské fakultě pod patronací Ústavu teorie a praxe ošetrovatelství otevřen nový obor – porodní asistentka. Garantem studijního programu je Mgr. V. Vránová. Jedná se o bakalářské tříleté prezenční studium, zaměřené na vzdělání nezávislých a kvalifikovaných porodních asistentek. První ročník začalo studovat 23 studentů. Záměrně nepiši „studentek“, neboť jedním z porodních asistentek je také muž – František. (Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že se v jeho případě nejedná o žádnou deviaci.) Je zřejmé jen otázkou času, kdy tato profese přestane být výsostnou pomocí žen. Když mohou být muži gynekologové-porodníci, není tu žádný zásadní důvod, proč by nemohli existovat porodní asistenti.

Trebaže se jedná o profesi přetřásanou v médiích, je nesporné, že její existence je nezbytná a stále více žádaná. Spory ohledně různých alternativních metod vedení porodu jsou na místě, protože si díky jim společnost uvědomí, že i tak starodávný obor se může vyvíjet a že by se ženy i muži měli aktivněji zajímat o současnou tendenci a výzky. Těhotenství a porod sice nejsou nemoc, nicméně v dnešní civilizaci, kdy jsou naprosto zprerhánými vazby s tradicí a s „přírodním“ způsobem života, je potřeba i v této oblasti šířit osvětu a důslednou edukaci veřejnosti, neboť je jisté, že dnes není téměř nic jako dříve. Argument, že přece se „rodilo vždycky“, je dnes proto neadekvátním podceňováním problému.

Otázka domácích porodů, natolik zmedializovaná, až se jí zabývá naše vláda, vypadá velmi jednoduše a bipolárně (ano – ne), nicméně její jádro má mnohem více vrstev, než je možné postihnout v kratším článku (nebo v takových „analýzách“, jaké vidáme v denním tisku). Bylo by ovšem smutné, kdyby se česká vláda uchýlila k té rychlejší a jednodušší verzi řešení. Protože rozhodne-li se pro absolutní zákaz porodů doma, ztratí tím společnost další možnost, jak se naučit zodpovědnému a aktivnímu přístupu spolupráce nejen ve zdravotnictví. Žena tím ztratí možnost rozhodnout se po důkladných konzultacích s lékařem podle svého svědomí. A média, ta budou mít pravděpodobně častěji o čem psát, protože zákaz vyvolá vzor, a tím i častější případy porušení chystaného zákona.

Věříme, že ať už zákon rozhodne jakkoli, přetrvá trend aktivního přístupu k těhotenství a porodu a že porodní asistentky a asistenti budou matkám, otčům a dětem dobrou oporou a kvalifikovaným rádčem.

D. Javornická, studentka LF FF, foto archiv autorky

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

Jak probíhala evaluace výuky na FF UP?

Na Filozofické fakultě UP byl na jaře t. r. vypracován ve spolupráci se zástupci studentů základní formulář evaluačního dotazníku a Příkazem děkana k realizaci evaluace výuky ve školním roce 2002–2003 bylo zahájeno dvouměsíční období hodnocení kvality výuky studenty všech ročníků prezenčního studia. Celou akci připravil a realizoval Spolek studentů FF UP a jeho zástupci na jednotlivých katedrách.

Evaluační dotazník (viz www.ff.upol.cz/studijni/eval/eval.html) mohli studenti doplnit o další položky podle specifik výuky příslušného oboru, případně své stanovisko vyjádřit v otevřené odpovědi. V celkem sedmi položkách hodnotili studenti na několikastupňových škálách výklad přednášejícího, míru zájmu vyučujícího a míru pochopení obsahu přednášek, odbornou úroveň přednášek, chování přednášejícího, způsob a průběh zkoušení, zastizitelnost přednášejícího v konzultačních hodinách během semestru a vlastní účast na přednáškových.

Dotazníky vyplňovali studenti zapsaní v příslušných kursech anonymně v průběhu května a června, souhrnně pak byly předány příslušnému vyučujícímu, který o výsledku evaluace výuky svých disciplín informoval nadřízeného. Zástupci Spolku studentů na příslušné katedře měli právo požádat vedoucího katedry o stanovisko k výsledkům evaluací, v odůvodněných případech i o realizaci hodnocení mimo obvyklé období.

Vedoucí kateder měli v polovině července předložit děkanovi FF UP souhrnnou zprávu o evaluaci spolu s návrhy na opatření v případě výrazně negativního hodnocení výuky.

O průběhu a výsledcích evaluace na FF UP jsme hovořili s proděkanem FF UP pro organizační a rozvojové záležitosti doc. D. Šimkem a studentkou 4. ročníku sociologie a andragogiky J. Vaňkovou:

Ve kterém období přesně proběhla evaluace na FF UP a jakou formou?

V tomto roce jsme se pokusili o administraci evaluačních dotazníků elektronickou cestou a ukázalo se, že tato cesta není zatím pro většinu studentů dost vyřpaná. Možná jsme podcenili propagaci. Dotazníky byly zavěšeny na webu (www.ff.upol.cz/studijni/eval/eval.html) někdy koncem dubna a Spolek studentů informoval o jejich přístupnosti. Předpokládali jsme, že vyplněné dotazníky se na katedrách začnou objevovat u hodnocených učitelů do konce června.

S jakým zájmem se evaluace FF UP setkala u studentů a u vyučujících?

Evaluace se setkala s větším zájmem u vyučujících než u studentů. Mohli bychom tedy předpokládat, že studenti jsou spokojeni, nebo lépe řečeno nejsou nespokojeni, ale mohli bychom také předpokládat, že studenti jsou vůči evaluacím výuky zatím lhostejní. Nevím, co by bylo lepší.

Jaké byly nejčastější odpovědi, připomínky atp.? Vyskytl se nějak výrazně negativně (pozitivně) hodnocení?

Vzhledem k minimální návratnosti dotazníků nemohu hovořit o konkrétních výsledcích. Jediným výsledkem je, že představitelé Spolku studentů jako spoliuiničtíři evaluační kampaně se rozhodli daleko intenzivněji propagovat mezi studenty smysl evaluací.

Vzhledem k tomu, že na fakultě zřejmě nejsou žádné akutní problémy mezi studenty a vyučujícími, nesetkali jsme se v těch několika málo odezvaných dotaznicích s extrémně negativními hodnoceními. Hodnocení obecně směřovala spíše k průměru, což se ostatně dalo předpokládat.

Jak byl s výsledky naloženo, jaká opatření byla na jejich podkladě učiněna? Jaký byl zvolen způsob zveřejnění výsledků?

Přestože děkan zveřejnil směrnici k evaluacím, kde vyžadoval poskytnutí základních informací, průběh evaluací, zejména minimální zájem studentů, neopravňuje vedení k žádným zásadním zásahům. O výsledcích měli být informováni především vedoucí kateder, na nichž spočívá odpovědnost za jejich zhodnocení.

Je otázka, zda pro podobný systém hodnocení výuky jsou studenti „připraveni“. Pokud je „na západní frontě klid“, nikdo necítí nutnost normální průběh života katedry a výuky nějak hodnotit. Přitom hodnocení kvality výuky i vyučujících se pochopitelně šíří neformálními cestami. Rozhodně Spolek studentů hledá způsoby, jak smysl evaluací studentům ozřejmit a hledá také nástroje, jak hodnotit vedle výuky a vyučujících i administrativu fakulty i další oblasti života vysoké školy, aby studenti poskytli vedení fakulty přiměřenou zpětnou vazbu. O způsobu realizace opatření rozhoduje děkan.

Připravila

V. Mazochová

Nová kniha

Kapitoly z historie československé mikrobiologie 2 (ed. L. Ebronger, C. John, Bratislava – Praha 2002, 324 stran, ISBN 80-968712-8-5) vydala letos Československá společnost mikrobiologická. Kniha mj. obsahuje tři články o životě a vědeckém přínosu Jana Kabelíka (1891–1979) a článek o Eduardu Maršálkovi (1917–1992) – emeritním profesorů Lékařské fakulty UP. Kontakt: cssm@biomed.cas.cz.

-red-

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

Jak si žijí začínající odborníci a vědecktí pracovníci?

(...) Jsou to lidé, kterým je v průměru 26 let a po absolvování vysoké školy byli svými učiteli přemluveni, aby odložili sňatek i vydělečnou činnost a dále se usilovně vzdělávali. Stát jim k tomu dává bezedný pytel frází o vzdělanostní společnosti a na ruku stipendium ve výši 5 000 Kč (slovy: pět tisíc korun českých).

O plat jednoho vicepremiéra pro lidské zdroje se tak musí podělit něco přes dvacet mladých začínajících odborníků a vědců, kteří o zdrojích slavnostně neřeční, ale sami je představují. Tito lidé musejí, jakmile překročí dvacet šest let věku, zaplatit ze své almužny sociální a zdravotní pojištění. Obě absurdní opatření, které bylo zřejmě namířeno proti takzvaným věčným studentům, postihuje v tomto případě právě ty nejnadějnější.

Mladý badatel, jemuž tak zůstane na měsíc zhruba čtyři tisíce korun, je svými školiteli nabadán, aby veškerou svoji energii věnoval studiu. Pokud by si snad chtěl přivydělat něco bokem, bude to na úkor jeho odborného růstu a riskuje, že při svém vědeckém debutu propadne. Pokud by si snad chtěl na svůj údel někomu postěžovat, všichni jen pokrčí rameny s poznámkou, že má přece úplnou svobodu začít se zabývat něčím finančně mnohem zajímavějším (třeba dealerstvím anebo politikou, k čemuž v naší společnosti žádné mimořádné vzdělání či rozhled nepotřebuje. (...))

(J. Keller: Naše vzdělanostní společnost, Právo 11. 11., str. 6)

O stipendijním pobytu v New Orleans

Prof. P. Ambros, Th.D., děkan CMTF UP, se v době letních prázdnin účastnil za finanční podpory České provincie stipendijního pobytu v Spojených státech amerických. Stáž v New Orleans mu umožnila Loyola University, která pro členy Tovaryšstva Ježíšova ze střední a východní Evropy poskytuje každoročně čtyři stipendijní pobyty. Zeptali jsme se, jakých zkušeností doc. P. Ambros nabyl.

Dvuměsíční studijní pobyt ve Spojených státech amerických mi pomohl seznámit se s odlišným systémem vysokoškolského studia, poznat nové formy práce a osobně poznat kolegy z Pastorálního institutu Loyola University. Loyola University New Orleans je největší katolickou a jezuitskou univerzitou na jihu Spojených států amerických. Byla založena v roce 1912 reorganizací několika samostatných kolejí, které byly přeneseny do rozsáhlého nově vybudovaného kampusu v parkové části města na hlavní třídě St. Charles Avenue. Loyola University je součástí asociace jezuitských univerzit v USA (tvoří ji více než 50 rozličných typů univerzit s více než 200 000 studenty). Na Loyola University je fakulta humanitních studií (humanitní obory, sociální vědy a matematika), také právnická, ekonomická a fakulta hudby. Dále univerzita poskytuje ve svých institucích velmi rozmanité pregraduální studijní programy. V rámci studijních programů má 5 500 studentů. 30 % studentů tvoří studenti minoritních skupin. Kromě jazykového tréninku jsem se účastnil programu, který pořádá Pastorální institut Loyola University.

Pastorální institut Loyola University garantuje různé druhy programů. Základní je magisterský program

studia pastorální teologie, jiné programy jsou určeny především pro ty, kdo pracují v různých formách pastorační práce po celých Spojených státech. Tyto kurzy jsou podobné našemu celoživotnímu vzdělávání. V těchto vzdělávacích a formačních kurzech se vychází z praxe a vlastní pastorační služby. Svě pastorační angažmá reflektují studenti na základě výsledků svého studia v kurzech. Ve skupinách po 10 a 15 účastníků si frekvenci osvojují za pomoci specialistů metody řešení problémů. V kurzu jsou jim předloženy základní teoretické poznatky. Účastníci kurzu se s nimi intenzivně seznamují. Jádro programu však tvoří trénink osobních dovedností (definovat problém, určit, kdo jej má řešit, a navrhnout různé způsoby změny). Důraz je položen především na

schopnost dobře myšlenky prezentovat a samostatně hledat cesty k řešení. V atmosféře důvěry a kritického společného přemýšlení se studenti učí aplikovat výsledky teoretického studia do své budoucí praxe. Cílem je, aby se skupina učila z těch znalostí, které sama má. Základní přínos tohoto přístupu je možné vidět v tom, že se na kurzu intenzivně podílejí nejlepší odborníci z výzkumu. Informace mezi nejnovějšími poznatky a praxí je zprostředkována velmi rychle a účinně.

Druhá část mého pobytu spočívala v účasti na přípravě těchto kurzů na příští akademický rok (hladění témat, adresace kurzu, potřeby diecéze, výsledky hodnocení atd.).

Postavení vysokoškolského pedagoga je zcela rozdílné. Flexibilita a variabilita programů je zaručena za cenu značné nestability pedagogického sboru. Většina pracovníků, s kterými jsem se setkal, měla uzavřeny smlouvy pouze na deset měsíců. Učitelé pracovali na více místech, podle momentální potřeby. Procházejí kontinuálním procesem konkurzů na vypsaná místa. Klíčová je zde dobrá prezentace uchazeče a předcházející doporučení. Daleko menší část pracovníků dosahuje trvalejších pracovních smluv. Student si je vědom, jaké prostředky na studium vynakládá. Očekává nejen partnerské jednání, nýbrž i inteligentní závažnou a zajímavou diskuse. Všude je patrné, že do vzdělávání se investují značné finanční prostředky. Pro člověka navyklého klasickému evropskému vzdělávacímu systému se může jevit kvalita výuky co do hloubky znalostí nízká. Přístup k poznání je pragmatický a praktický.

-red-, foto -tj-

Diskuse, názory, ohlasy

Úvaha o dělení dotace, o nářcích nad nedostatkem peněz, o kvalitě...

Současná reprezentace jednotlivých fakult dospěla před třemi lety ke konsenzuálnímu modelu dělení státní dotace normativním způsobem tak, jak jsou stanoveny koeficienty náročnosti výuky jednotlivých studijních programů. Toto rozhodnutí bylo potvrzeno Akademickým senátem UP. Byť se všichni citíme nedocenení a hledáme důkazy o tom, že právě programy na naší vlastní fakultě si zaslouží vyšší koeficient, respektujeme ministerský model a takto se peníze na univerzitě mezi jednotlivé fakulty dělí. Nejinak je tomu i s rozdělením nepoužitých rezerv (v tomto roce 3 mil. Kč), která vznikla oddělením části státní dotace pro financování nepředvídatelných a nezaviněných postižení některé součásti univerzity. Naštěstí žádná taková událost letos nenastala. A co uděláme s penězi, o které je tato dotace navýšena z výnosů univerzity? Doposud vždy byla o tyto peníze (v tomto roce jde o cca 4 mil. Kč) navýšena rezerva a dělení bylo normativní.

Skupina senátorů z Filozofické fakulty UP iniciovala jiný, nenormativní návrh dělení těchto dodatečných peněz. Je to zajímavá myšlenka, o které je možno diskutovat. Za základ byl vzat počet studentů a částka byla „vydělena na hlavu studenta“, na každého pak vyšlo cca 500 Kč, bez ohledu třeba na kvalitu studentské obce. Je jedno, zda jde o vítěze celostátní či evropské odborné soutěže nebo o studenta těsně před vyloučením pro neprospěch. Všichni jsou si rovni, jako v minulosti. Má to však další háček. Peníze nejsou určeny na výplatu pro studenty, ale na jejich výuku a vzdělávání. Je možno dát rovnítko mezi studenta navštěvujícího (a spotřebovávajícího provozní energie, materiál, čas učitele...) zařízení fakulty pět dnů v týdnu po celou dobu trvání patnáctidenního semestru a studenta v distančních formách výuky, který se na fakultě objeví jen několikrát za semestr? Tato úvaha nás vede zpět k normativu a ke koeficientu náročnosti. Absolutní počet studentů je navíc údaj naprosto pasivní, nevypovídající nic o kvalitě té které fakulty. Stejnou výpovědní hodnotu má třeba počet oken budovy, kde fakulta sídlí.

Rád bych proto navrhl (a vůbec v tuto chvíli nemám propočítáno, jak by která fakulta dopadla) jiné kritérium dělení peněz. Co tak vzít za základ nikoliv kvantitu, ale kvalitu vyjádřenou zřetelně definovatelnými výsledky fakult v těch činnostech, kde všichni souhlasně pokyvujeme hlavou a říkáme, že „je nutno zvýšit aktivitu“?

Kritériem by pak mohla být třeba grantová úspěšnost, počty recenzovaných publikací, úspěšnost a ocenění v zahraničí...

Nejsem si jist, jak dlouho ještě vystačíme s nataženou dlaní a spekulacemi o tom, jak bezpracně, pomocí „jiných modelů“ navýšit rozpočet vlastní fakulty na úkor těch ostatních. Všichni souhlasíme s vícezdrojovým financováním vysokých škol. Kolik procent rozpočtu jednotlivých fakult však pochází z mimodotačních peněz? Možná, že i tato čísla by pro další diskuzi stála za zveřejněním.

Vedení univerzity, tj. rektorka + sedm děkanů, mají k dispozici několik textových materiálů vyjadřujících možný směr vývoje (možná jen vizi) hodnocení a následného financování vysokých škol. Co když k tomu skutečně třeba po vstupu do EU dojde a jako základ budou brány výsledky dosažené za poslední tři roky, tedy již naše dnešní práce? Je pak moudré nad kritérii, která nesplňujeme, jen mávnout rukou s tím, že „to se pro naši fakultu nehodí, toto na nás nelze aplikovat a buňví, jak to ještě bude...“? Obávám se, že se nás na to nikdo ptát nebude. Myslím si, že je nejvyšší čas uvědomit si reálné nebezpečí, které nám hrozí, pokud nebudeme jasně a zřetelně nikoliv deklarovat, ale činit.

Pani rektorka, jako vrcholný představitel univerzity, byla v předvolební kampani vystavena kritice, hovořila se o nečinnosti, stagnaci, uzavřenosti univerzity. Chápejme tuto kritiku zaměřenou nejen na úřad rektora, ale především na jednotlivé fakulty, z nichž se univerzita skládá a které nakonec obraz univerzity tvoří. Nové volební období by mohlo být dobrým impulzem pro nastartování potřebných změn.

Doc. Č. Čihálik, CSc., děkan LF UP

Vytrženo z kontextu?

Univerzita Palackého má na další tři roky novou rektorku, která by ráda dokončila započaté změny. Změny, asi populistické, neboť, jak sama říká, v článku pro MF Dnes (7. 11., str. B 4) – cituji: „Druhé období je vždycky jednodušší. Člověk se už nemusí ohlížet na to, jestli bude, nebo nebude zvolen, takže může přijímat i opatření, která nemusejí být vždy populární.“ Sám bych teď rád věděl, jestli dosud byla přijímána mnoha potřebných opatření jen opatření „populární“, či zda noviny vytrhly větu z nějakého souvislejšího kontextu?

Mgr. M. Otyepka, KAFCH PŘF UP

Po nás potopa...

Tak takhle nějak asi přemýšlí parta pokrývačů opravujících (?) střechu na budově Děkanátu Přírodovědecké fakulty. A myslí to doslovně...

Po prodlouženém víkendy jsme se 29. 10. plni nových sil vrátili na své pracoviště v budově bývalého CVT ve dvoře Děkanátu PŘF. A jaké bylo naše překvapení, když jsme zjistili, že si po začátku topné sezóny nemusíme dělat starosti se suchým vzduchem. Ze stropů v prvním patře kapala voda a jen zákrakem se jí zatím nepodařilo prosáknout do přízemí do počítačové učebny. Závalu jsme oznámili, nepořádek uklidili. A protože přestalo pršet, vše vypadalo relativně normálně. Tedy, pokud si odmyslíme skvrny rozličných odstínů a počínající plíseň na stěnách. Po dalším dešti se již pracoviště proměnilo v překážkovou dráhu s kbelíky, hadry, podivně rozestaveným nábytkem, potůčkem na schodišti (obarveném stěkáající omítkou) a vodou proudící po stěnách WC (hromadící se na podlaze). Závalu jsme oznámili. A byl klid. Do dalšího deště. Musíme konstatovat, že kapacitní skvrny se tentokrát objevily na nových místech. Závalu jsme oznámili. Opět klid. A výsledek? Dnes, 11. 11.: kap, kap, kap...

Mgr. M. Bancířová,

Dr., Mgr. J. Hrbáč, Ph.D., Mgr. M. Otyepka, Katedra anorganické a fyzikální chemie PŘF UP

Šaj pes dovakeras

V Uměleckém centru UP chybí koncertní sál, v divadelním sále najdete zatím jen holé zdi a v tom filmovém chybí vybavení. V několika posluchárnách je tak zoufalá akustika, že se provizorně vyučuje na kolejkách. Peněz se ale nedostává, a přitom ostře sledovaný nebeský glóbus je již téměř zaplacen. Ptám se tedy spolu s majorem Borovičkou: Jak je to možné?

Jistě, každý začátek sebou přináší horu problémů. Ale od čeho jsou tady všichni ti moudří lidé, kteří zasedají v různých radách, v čele schůzí, komisí a podobně? Přece proto, aby řešili a rozhodovali.

Píšu jako studentka muzikologie, a proto mě zaráží, proč nemůžeme mít odpovídající koncertní sál. V UC UP sídlí dvě katedry, které mají co do činění s hudbou, a sál přesto chybí.

Samozřejmě, může se muzikovat v kapli. Je nádherná, topí se tam z podlahy, ale z ulice se dovnitř valí takový hluk, že v souborů s ním obstojí snad jedině filharmonie, která se ale do kaple nevejde, ledaže by posluchači seděli venku nebo uctivě nakukovali okny a dveřmi.

Kvalitní hudba vyžaduje kvalitní prostory. Je mi líto, že se na tohle všechno nemyslelo dřív. Ale i tak volám: Ctění mužové a ženy, neztrácejte hlavu. Šaj pes dovakeras – můžeme se domluvit, říkájí hudebně nadaní Romové. A jak to vidíte vy?

J. Teryngerová, studentka muzikologie, 3. ročník

O dobrých zprávách

Vědom si povzdechnutí paní rektorky (ŽUP č. 1, s. 4), rozhodl se nás pan předseda redakční rady M. Hejtmánek v letošním ročníku Žurnálu zahájit dobrými zprávami (ŽUP č. 3, s. 1 a 2; č. 7, s. 4 apod.). Nic proti nim. Prezentační kandidáta na děkana LF UP si 29. října přišlo poslechnout zhruba třicet lidí. Takže nazvat těch pár jedinců ztrácejících se v ohromném prostoru velké posluchárny v budově Teoretických ústavů „valným shromážděním akademické obce LF UP“ (ŽUP č. 8, s. 5) by snad nemohl ani krátkozraký optimista.

Mgr. P. Kurfürst, LF UP

Glosa

Mediální realita není banalita

Je vcelku známo, že média předkládají neinformovaně veřejnosti jen výseče reality, nikoli skutečnost celou. Méně patrné už bývá, podle jakých kritérií tuto realitu zužují právě na ony, a ne jiné informace. Ale to je věc spíše – čtenářsky neovlivnitelných – vydavatelských koncepcí a šéfredaktorských pravomocí; záleží pak především na ochotě příjemce, zda při konzumování takto zaostřených zpráv použije příslušné filtry, či nikoli. V případě konkrétní instituce, která se snad chce prezentovat veřejnosti, je pak směřovací, zda chce čtít jeden z nepsaných zákonů sedmé velmocí: co není medializováno, neexistuje.

I v tomto poněkud nepřehledném kontextu však existují jistá pravidla hry, která by měla umět zabránit totálnímu zpitomění. Pokud je např. na stránkách středomoravské přílohy MFDnes možné získat např. o olomoucké univerzitě jen ty informace, které ke zveřejnění vybere redakce (a zpruce je způsobem, jehož volba je opět jen na ni) a poté se – na základě takto dbravé mozaiky – objeví shrnující komentář (viz např. P. Ország: Olomoucká univerzita zvolila nehybnost, MFDnes, 7. 11.), jde už o tvorbu sice původní, ale bohužel virtuální.

Předpokládám, že autoři tohoto typu textů jsou si daných souvislostí vědomi; mohli by však občas část svých privilegií přenechat čtenářům a pro příště své komentáře uvádět krátkým upozorněním typu: „Následující dedukce vycházejí jen a pouze z informací, které jsme uznali za vhodné zveřejnit v našem listě.“

V. Mazochová

Únor 1948 a tzv. studijní prověrky na Univerzitě Palackého v Olomouci /9/

Cyrlometodějská bohoslovecká fakulta UP v Olomouci zaujala ve sledovaném období let 1948–1949 zcela specifické postavení, a to nejen v rámci olomoucké univerzity. CMBF se samozřejmě vždy opírala o olomoucké arcibiskupství úzce spojené s fakultou osobou olomouckého arcibiskupa Josefa K. Matochy, působícího ve funkci tzv. velkého kancléře; obě tyto instituce pak společně vytvořily intelektuálně silné a v olomouckém regionu bezesporu i mocenskopoliticky vlivné katolické prostředí netající se svou přinejmenším ideovou neslučitelností s nastupujícím komunistickým režimem. Na podkladě studia spisů okresních akčních výborů a jejich krajského protějšku si dovoluji tvrdit, že jen toto římskokatolické prostředí podnikalo kroky a opatření, které můžeme v daných podmínkách hodnotit jako organizovanou, byť pasivní rezistenci vůči komunistické moci. Akční výbory různých stupňů v čele s KAV NF přistupovaly ovšem k církevním strukturám především v průběhu roku 1948 s notnou dávkou opatrnosti a se zjevným vědomím delikátnosti řešení ří. církevních otázek.

Nepředpokládáme, že by katolíci intelektuálně v CMBF UP podlehli vábnice komunistických idejí adekvátně postojům svých kolegů z „civilních“ fakult. Proto chápeme počáteční členství Františka Cinka v Krajském akčním výboru NF jako taktický tah a snahu „být u toho“. Předpokládáme, že Cinek opustil KAV NF nejpozději do konce dubna 1948; jeho odchod souvisel s faktickým zákazem politické činnosti kněží pražským arcibiskupem Josefem Beranem z 21. dubna 1948. Se zjevnou nechtí CMBF vůči akčním výborům koresponduje skutečnost, že v celouniverzitním AV NF nezasedl ani jeden zástupce bohoslovecké fakulty. Máme doložen pouze jeden perzekuční zásah proti zaměstnanci CMBF, archivář Metoděj Zemkovi, který současně působil jako katecheta na Střední obchodní škole v Olomouci. Z rozhodnutí Akčního výboru zaměstnanců školství a osvěty v Olomouci-městě byl zproštěn výuky náboženství na středních školách, protože „podával zkrácené obrazy dějin a projevoval se při vyučování reakčním způsobem“. Sama CMBF se během roku 1948 stáhla do silně uzavřeného obranného kruhu, kterýj univerzitní akční výbor nepronikl a také se o to nijak výrazně nepokoušel. Olomoucká teologická fakulta reagovala na doplnění svého profesorského sboru, konfesní habitus nových členů ovšem vylučoval jakoukoliv změnu v jedné z těchto akademických orgánů.

V říjnu 1948 začal KAV NF uvažovat o tvrdším postupu proti teologické fakultě. Dosud uplatňovaný postoj, charakterizovaný krajským akčním výborem jako „taktika dobré vůle“, nepřinesl z pohledu tohoto

orgánu požadované výsledky a CMBF zůstala „pro nás (tj. KAV NF – poznámka autora) místem velice zahaleným a prozatím těžko proniknutelným“. Olomoucký krajský akční výbor neměl přímý nástroj své ingerence do prostředí teologické fakulty, a proto v lednu 1949 rozpustil celouniverzitní akční výbor a zřídil akční výbory fakultní podléhající přímo KAV NF, resp. krajskému tajemníkovi pro vysoké školy B. Hajznerovi. CMBF se dostala do výhradní kompetence KAV NF a vliv univerzitní orgánů včetně jejich akčních výborů na tuto fakultu se tak minimalizoval. Dne 22. února tak došlo k vytvoření akčního výboru CMBF UP ve složení Jan Konečný (předseda), Bohumil Zlámal (jednatel) a členové Rudolf Col, Bohumil Rezníček, Bedřich Jagoš, František Wolf. První schůze se konala 5. března 1949 za přítomnosti krajského tajemníka pro vysoké školy B. Hajznera.

Tento průnik na teologickou fakultu poskytl Hajznerovi možnost seznámit se zdejšími poměry, o kterých olomoucký KAV NF referoval v dubnu 1949 ÚAV NF v Praze. Hodnocení olomouckého KAV NF rozhodně nevyznělo pro CMBF příznivě. Hajzner ve svém elaborátu dokonce zpochybnil faktické zřizovací funkce státu, když uvedl, že fakulta se jeví ve své podstatě více církevní než vysokoškolskou. Pedagogický sbor charakterizoval jako „naprosto politicky zakuklený, církevně dvoice rozvířený“. Ještě hůře dopadl v jeho hodnocení studenti CMBF, které Hajzner pokládal za náboženské fanatiky pocházející převážně z oblasti Slovácka a nalézající na teologické fakultě vhodnou živnou půdu pro rozvoj svého údajně militantního katolictví. Za vedoucí reakcionáře pokládal Hajzner Vincence R. Dacika, Josefa S. Braitu a Rudolfa Cola. Smířlivěji přistupoval k děkanovi Bedřichovi Vaškovi, současně však upozornil na jeho překlady papežských protisocialistických a protikomunistických encyklik (např. encykliku Lva XIII. Rerum novarum a několik encyklik Pia XI. – Quadragesimo anno aj.). Celkové prostředí olomoucké CMBF pak KAV NF kvalifikoval jako „pramenisté vnitřního odporu proti nastoupené cestě k socialismu“. Je tak zřejmé, že KAV NF Olomouc zahájil svůj útok proti CMBF pod kuratelou svého nejvyššího nadřízeného – Ústředního akčního výboru NF. Můžeme také přijmout hypotézu, že právě v této době – v jarních měsících roku 1949 – začala v krajských a ústředních orgánech akčních výborů a příslušných komunistických sekretariátech zrát myšlenka definitivního vyřešení problémů s olomouckou teologickou fakultou, tedy jejího zrušení, jež se událo o rok později.

PhDr. P. Urbášek, ředitel Archivu UP
Pokračování příště

...A PŘÍŠTÍ TÝDEN...

18. – 19. LISTOPADU

Hudba v Olomouci – Historie a současnost. Konference. Pořádá Katedra muzikologie FF UP. UC UP, po 13–18 hod., út 9–17 hod (14–16 hod. kulatý stůl).

19. LISTOPADU

Prof. L. Kundera: O překládání děl básnických a dramatických. Přednáška. Katedra germanistiky FF UP, posluchárna č. 8, od 11.30 do 13 hod.

Doc. R. Bělohlávek, Dr., Ph.D. (PřF UP), Mgr. V. Vychodil (PřF UP): Ekvacionální fragment fuzzy logiky. Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin. PřF UP, posluchárna č. 301, Olomouc-Hejčín, 13 hod.

Mgr. J. Mihola (PdF MU): Řád paulánů v českých zemích v minulosti a dnes. Přednáška. Velký sál Arcibiskupské kurie, Biskupské nám. 2, 17 hod.

20. LISTOPADU

Mgr. J. Suda (Katedra botaniky PřF UK, BÚ AV ČR Průhonice): Co víme a nevíme o klikvách (Oxy-coccus) – z vědeckého i kulinařského pohledu. Přednáška. PřF UP, Slechtitelů 11, velký přednáškový sál, 16.30 hod.

21. LISTOPADU

Dr. B. Zilynský (PdF UK Praha): Ukrajinské tradice Olomouce a Moravy. Přednáška. Katedra slavistiky FF UP, posluchárna č. 319, 14 hod.

I. Koucká, doc. I. Barteček: Setkání nejen účastníků expedice Recko 2002. Filmový sál FF UP, 15 hod.

PhDr. J. Unger, CSc., (MU Brno): Archeologie církevních objektů. Přednáška. Velký konferenční sál UC UP, 15 hod.

-red-